

Praktiska Sverige AB

Rektorn vid Luleå Praktiska Gymnasium

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av den fristående gymnasieskolan
Luleå Praktiska Gymnasium i Luleå kommun

Tillsyn i Luleå Praktiska Gymnasium

Skolinspektionen genomför under 2012 och 2013 tillsyn i 44 gymnasieskolor som har Praktiska Sverige AB som huvudman. Luleås Praktiska Gymnasium besöktes av Skolinspektionen den 19 och 20 februari 2013.

Fakta om skolan

Huvudman för Luleå Praktiska Gymnasium är Praktiska Sverige AB med organisationsnummer 556257-5786.

Skolan följer läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lgy 11 (årskurs 1 och 2) samt Lpf 94 (årskurs 3).

Luleå Praktiska Gymnasium har vid tillsynsbesöket 120 elever. Samtliga elever i årskurs 3 vid skolan deltar i försöksverksamheten med lärlingsutbildning. Eleverna i årskurs 1 och 2 går yrkesförberedande program men ingen elev i dessa årskurser går lärlingsutbildning. Eleverna är folkbokförda i Luleå och omkringliggande kommuner. I samband med årsskiftet 2012/13 slutade skolans rektor och sedan vårterminens början är skolans biträdande rektor tillförordnad som rektor. Skolan är belägen i ett industriområde några kilometer utanför centrala Luleå där det finns tillgång till allmänna kommunikationsmedel.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen haft kontakt med Luleå kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Luleå kommun har svarat att de under 2011/12 upprättat rutiner för fullgörande av skolplikt samt rutiner för överlämnande av betygshandlingar till kommunen men i övrigt inte utnyttjat sin rätt till insyn i verksamheten.

Verksamheten vid Luleå Praktiska Gymnasium startade läsåret 2009/10 och omfattar utbildningarna:

Årskurs 1 och 2:

- Det nationella bygg- och anläggningsprogrammet med inriktningarna husbyggnad, anläggningsfordon, mark- och anläggning, måleri samt plåtslageri.
- Det nationella fordons- och transportprogrammet med inriktningarna godshantering, personbil, karosseri och lackering, lastbil och mobila maskiner samt transport.
- Det nationella hantverksprogrammet med inriktningarna frisör, florist samt övriga hantverk.
- Det nationella el- och energiprogrammet med inriktningarna automation, dator och kommunikationsteknik, energiteknik samt elteknik.

- Det nationella hotell och turismprogrammet med inriktningen turism och resor.
- Det nationella Vvs- och fastighetsprogrammet med inriktningarna fastighet, kyl- och värmepumpsteknik, ventilationsteknik samt Vvs.
- Det nationella industritekniska programmet med inriktningarna processteknik, driftsäkerhet och underhållsteknik, produkt och maskinteknik samt svetsteknik.

Årskurs 3:

- Specialutformat program närliggande byggprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till byggprogrammet.
- Specialutformat program närliggande elprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till elprogrammet.
- Specialutformat program närliggande fordonsprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till fordonsprogrammet.
- Specialutformat program närliggande handelsprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till handels- och administrationsprogrammet.
- Specialutformat program närliggande hantverksprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till hantverksprogrammet.
- Specialutformat program närliggande industriprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till industriprogrammet.
- Specialutformat program närliggande naturbruksprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till naturbruksprogrammet.

Luleå Praktiska Gymnasium har inte elever på följande program trots att skolan är godkänd för dem: Det nationella naturbruksprogrammet, det nationella vård- och omsorgsprogrammet samt det nationella handels- och administrationsprogrammet.

Kunskapsresultat

Av Skolverkets officiella statistik för läsåret 2011/12 framgår att den genomsnittliga betygspoängen för skolan som helhet är 12,7 för avgångseleverna år 2012 vilket kan jämföras med motsvarande värde för riket som är 14,0. Vidare har, av skolans 22 elever som erhållit slutbetyg, samtliga nått minst betyget Godkänt (G) i ett (estetisk verksamhet) av de tolv kärnämnen som redovisas i officiell statistik. Andelen elever som nått grundläggande högskolebehörighet är 73 procent. Av skolans egen statistik för läsåret 2011/12 framgår att andelen avgångselever som erhållit minst betyget Godkänt (G) i samtliga kurser var 70 procent och andelen avgångselever som erhöll ett slutbetyg var 80 procent.

Av Skolverkets officiella statistik för 2012 framgår inte betygsresultat per program för avgångseleverna vid Luleå Praktiska Gymnasium. Orsaken är att uppgifter som baseras på färre än 10 elever inte rapporteras i sådan statistik.

Helhetsbedömning

Luleå Praktiska Gymnasium behöver vidta åtgärder för att ge samtliga elever förutsättningar att nå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt. År 2012 var det nästan en tredjedel av eleverna vid skolan som inte nådde målen i samtliga kurser som ingår i utbildningen. Den genomsnittliga betygs-poängen är dessutom lägre än motsvarande värde i riket.

Enligt rektor och personal söker sig många elever som haft svårigheter i grundskolan och är skoltrötta till Luleå Praktiska Gymnasium där en stor del av lärandet i utbildningen sker på arbetsplatser utanför skolan. Vidare uppges eleverna ha bristande förkunskaper och en stor andel elever har bedömts vara i behov av särskilt stöd. Mot bakgrund av detta och att en betydande andel av skolans elever inte når målen är det oacceptabelt att skolan inte har ett fungerande elevhälsoarbete och att elevhälsan inte omfattar alla de kompetenser som behövs för ett framgångsrikt kompensatoriskt arbete. Skolans register över särskilda stödåtgärder är också begränsat och motsvarar inte alltid behoven hos eleverna. Rektorn måste se till att särskilt stöd ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till vilket innefattar att elevens behov utreds i samråd med elevhälsan och att åtgärdsprogram utarbetas i enlighet med bestämmelserna.

Många av skolans elever är inte orienterade om utbildningsväsendet och sin egen plats i det samt saknar kunskap om utbildningsmålen utöver de mål som anges i ämnes- och kursplaner. Luleå Praktiska Gymnasium måste därför bli bättre på att informera om de bestämmelser som gäller och klargöra vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer eller vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Inte minst mot bakgrund av att det i intervjuer med personal uppges att många elever inte är motiverade för teoretiska studier är det viktigt att de examensmål/programmål som finns för varje program är utgångspunkt för planeringen av all utbildning och undervisning på programmet. I detta ingår att lärarna måste samverka för att utbildningens olika delar ska hänga samman och bilda en helhet. Rektorn måste också se till att skolan planerar för hur eleverna ska ges ett reellt inflytande på bland annat arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

Tillsynen visar att det finns brister på flera områden som är rektorns ansvar och som är viktiga för elevernas måluppfyllelse. Förutom arbetet med särskilt stöd och lärarnas samverkan i arbetet med examensmålen som berörts ovan finns

det behov av ett kvalitetsarbete som är systematiskt och tar utgångspunkt i skolans resultat. Rektorn och lärarna behöver analysera skolans resultat på en övergripande nivå och dra slutsatser av detta samt bedriva ett kontinuerligt arbete där resultaten utvärderas, arbetsätten ifrågasätts och nya metoder prövas. Den nyttillträdde rektorn har ägnat tid och kraft åt att skapa fungerande rutiner för det särskilda stödet. Fortsättningsvis måste skolans rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna också ta ansvar för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Praktiska Sverige AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 24 juli 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Ge eleverna information om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd samt om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen.
- Klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har.
- Se till att undervisningen utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program (åk 1-2) samt utgår från och omfattar programmålen för respektive program (åk 3).
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. De ska också informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Rektorn ansvarar för att sådan information lämnas.

Enligt läroplanen ska rektorn och lärarna, klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter

elever har. Att eleverna får sådan information är en förutsättning för att eleverna ska kunna ta ansvar för sina studieresultat och utöva inflytande över utbildningen.

Undervisning för elever i gymnasieskolan ska ske mot de examensmål som finns för varje nationellt program. För elever som påbörjat sin utbildning i gymnasieskolan före 1 juli 2011 ska undervisningen istället ske mot de programmål som gällde tidigare. Enligt läroplanen ska lärarna samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen.

Intervjuer med elever vid Luleå Praktiska gymnasium visar att de i huvudsak har kunskap om målen i ämnes- och kursplanerna. Lärarna i såväl gymnasiegemensamma som programgemensamma ämnen arbetar systematiskt med att eleverna ska ha kunskap om kursplanernas/ämnesplanernas mål och betygskriterier/kunskapskrav, vilket bekräftas i intervjuer med elever och lärare. Däremot känner de elever Skolinspektionen möter inte till läroplanens mål. Eleverna känner exempelvis inte till att de ska ges ett reellt inflytande på såväl innehåll som former i undervisningen. I intervjuerna med de olika elevgrupperna framgår att en del elever är väl informerade om sin utbildning medan andra inte vet vilken utbildning de går på och vad som gäller för den. Exempelvis vet flera av eleverna i årskurs 3 inte om att de går en lärlingsutbildning och än mindre att detta är en försöksverksamhet som upphör i och med att eleverna lämnar skolan. Vidare framgår av intervjuer och samtal med elever att de oftast vet att det finns examensmål respektive programmål men har en oklar bild av vad de syftar till och vilken betydelse de har för utbildningen. Inte någon av de elever Skolinspektionen samtalat med kan erinra sig att examensmålen/programmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen i samtliga ämnen.

Enligt uppgift från rektorn är det mentorerna som ger eleverna information exempelvis om vad som gäller i skolan, målen för utbildningen och vilka rättigheter de har. Detta ska enligt rektorn ske vid skolstarten, vid föräldramöten och vid utvecklingssamtalen. Intervjuerna med lärarna visar dock att det finns skillnader när det gäller att informera om utbildningen och elevernas rättigheter samt klagörande av utbildningens mål. Några lärare upplever det svårt att nå fram med information till eleverna på grund av att texten i läroplanen är "luddig" och svår för eleverna att sätta sig in i. En lärare uppger angående informationen till eleverna att "jag som lärare har fokuserat på kursmålen och inte på examensmålen".

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att personalen på skolan inte gemensamt har kommit fram till hur arbetet med att förverkliga examensmålen/programmålen ska bedrivas. I intervjuerna framkommer endast ett fåtal

sporadiska exempel på att lärare samverkat i syfte att elever ska se helheter i sin utbildning som att läraren i bild och frisörläraren har genomfört ett gemensamt tema kring design av frisyrier. Rektorn säger också att "när det gäller examensmålen och lärarnas samverkan så är vi inte framme än".

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att det finns brister när det gäller information till eleverna om inflytande och samråd samt om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Vidare klargör inte rektorn och lärarna för eleverna vilka mål utbildningen har och undervisningen utgår inte i tillräcklig utsträckning från och omfattar examensmålen och programmålen. Dessutom samverkar inte lärare med andra lärare för att nå utbildningens mål. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 11 §, 4 kap. 14 §, 16 kap. 6 § skollagen, Lgy 11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört, Lpf 94 1.1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande samt med 1 kap. 4 § 1992 års gymnasieförordning

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.
- Ange utformningen av elevernas inflytande i planeringen av verksamheten.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

I läroplanen tydliggörs lärarnas ansvar för inflytandet genom att eleverna ska få ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Den närmare utformningen av inflytandet ska, enligt skollagen, anges i samband med planering av verksamheten.

Som tidigare nämnts känner eleverna på skolan överlag inte till läroplanens mål om att de ska ges ett reellt inflytande på såväl innehåll som former i utbildningen. Intervjuerna med lärare och elever vid Luleå Praktiska Gymnasium visar också att det skiljer sig mellan lärarna i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll och genomförande. I intervjuerna ges exempel på att eleverna i ämnet naturkunskap, utifrån ämnes- och kursplanen, tillsammans med läraren utformat undervisningen inom ett område. Övriga exempel som elever nämner på inflytande handlar om att de i vissa fall kan få välja mellan förutbestämda arbetsuppgifter eller hur och när kunskaper ska redovisas. Dock uttrycker eleverna att undervisningen och lärandet i huvudsak planeras och styrs av lärarna utan att eleverna medverkar.

Av intervjuer med elever och personal framgår att skolan inte har någon uttalad gemensam strategi för hur eleverna ska få ett reellt inflytande över arbetsätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Av lärarintervjuerna framgår också att det inte heller, på skolan, finns en gemensam diskussion om elevinflytandet. Vidare framgår av samtal med rektorn och av skolans dokumentation att utformningen av inflytandet inte anges i planeringen av verksamheten.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att eleverna inte ges ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Dessutom anges inte den närmare utformningen av inflytandet i planeringen av verksamheten. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 § och 14 § skollagen, Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Se till att skolan genomför åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling, som även omfattar den arbetsplatsförlagda utbildningen.
- Se till att skolan varje år upprättar en plan mot kränkande behandling samt att denna också innehåller en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts.

Motivering

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska också se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt Skolinspektionens praxis innebär kraven i skollagen även att planen ska vara daterad och att den upprättas årligen, och inte endast revideras.

Av den plan mot kränkande behandling som tagits fram vid Luleå Praktiska Gymnasium framgår att skolan genomför kartläggningar för att komma fram till vilka insatser som ska genomföras under läsåret för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen innehåller också de åtgärder som skolan avser att genomföra under läsåret. Planen som Skolinspektionen tagit del av är daterad och gäller under år 2012. Vid tillsynsbesöket februari 2013 har den gamla planen ännu inte utvärderats och ingen ny plan är upprättad.

De flesta eleverna vid Luleå praktiska Gymnasium går utbildningar som alla till stor del består av utbildning förlagd till olika arbetsplatser utanför skolan. Dessa arbetsplatser utgör därmed en väsentlig del av skolans arbetsmiljö. Av skolans "plan mot diskriminering och kränkande behandling", som också är skolans plan mot kränkande behandling, framgår också att det genom kartläggning har framkommit behov av förebyggande åtgärder mot kränkande behandling i samband med elevernas lärande på arbetsplatser. Planen innehåller också konkreta och målinriktade åtgärder som ska genomföras på varje arbetsplats under året för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Av intervjuer med elever, handledare, lärare och besök på arbetsplatser framgår att de förebyggande åtgärder som anges i planen inte genomförts på alla arbetsplatser. Intervjuer med lärarna visar att planen inte är ett levande instrument för skolans arbete mot kränkande behandling. Av intervjuer med elever vid skolan framgår att det finns många elever som inte känner till planen och dess innehåll.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att skolans plan mot kränkande behandling inte fullt ut motsvarar kraven i skollagen och att de åtgärder för att förebygga kränkande behandling på APL-platserna som anges i planen inte genomförts. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 7-8 §§ skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Se till att samråd sker med elevhälsan vid utredning av elevernas stödbehov.
- Rektorn måste se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Ge eleverna det särskilda stöd som de behöver.
- Följ upp åtgärdsprogrammen och utvärdera insatserna löpande.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Vidare ska enligt skollagen ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Vid Luleå Praktiska Gymnasium tillämpas rutiner som ska säkerställa att elever som kan befaras inte nå kunskapskraven som minst ska uppnås uppmärksammas, att det görs en utredning för dessa elever samt att åtgärdsprogram utarbetas om eleven bedöms vara i behov av särskilt stöd. Intervjuer med rektorn och personalen vid skolan visar att rektorn blir informerad och fattar beslut om utredning när elever riskerar att inte nå målen. Mentorerna, som i huvudsak är de som genomför utredningarna, upplever att det är en svår uppgift. Ingen av skolans yrkeslärare, som vanligtvis fullgör uppgiften att vara mentor, har genomgått lärarutbildning. Detta innebär att de flesta mentorer som gör utredningar saknar pedagogisk högskoleutbildning. Lärarna uttrycker att de saknar

en specialpedagog att samråda med vid exempelvis utredning av elevernas inlärningssvårigheter då denna kompetens inte finns tillgänglig i elevhälsan. Intervjuer med elevhälsans personal och lärare visar också att det inte är ovanligt att utredning görs utan samråd med elevhälsan eftersom skolan saknar ett fungerande elevhälsoteam (se vidare under avsnittet "Erbjudande av utbildning").

I de insända åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte tydligt vilka behov eleven har. Skolan beskriver istället elevens svårigheter samt mål på kort och lång sikt. Utgångspunkten i åtgärdsprogrammen blir därför elevens svårigheter och inte de bakomliggande behoven. Exempel på en elevs svårigheter: "Överblick och studieteknik, hög frånvaro". För samma elev anges målen "Stärkt närvaro" och "Nå målen för kurserna". Innehållet i stödinsatserna begränsas ofta till att eleven ska ta igen uppgifter, följa uppgjorda scheman och delta i den stödundervisning i form av "stugtid" som skolan anordnar. Det är i flera fall tydligare vad elevens ansvar består i än vilka insatser skolan gör. När elevens bakomliggande behov inte utreds och anges tydligt och konkret i åtgärdsprogrammen blir det svårt att följa upp och utvärdera effekten av de åtgärder skolan vidtar. Av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår inte hur skolans insatser ska utvärderas. Av intervjuer med elevhälsopersonal, lärare och rektor framgår att otydligheten i elevens behov och det begränsade utbudet av åtgärder som används i åtgärdsprogrammen delvis hänger ihop med utredningarnas kvalitet. Vidare framgår av intervjuerna och dokumentationen att det på grund av brister i utredningar och åtgärdsprogram samt genom avsaknaden av kompetenser i elevhälsan finns elever på skolan som är i behov av särskilt stöd men inte alltid får det stöd de behöver och har rätt till.

Utredningen visar sammanfattningsvis att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen, Lgy11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Ge lärarna stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Motivering

Rektorn har i skollagen ett utpekat ansvar för att betyg sätts i enlighet med de föreskrifter som gäller för betygsättning. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 667) är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygsättning. Det innebär att rektorn måste se till att lärarna är förtrogna med regelverket och att de ges stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Intervjuer med rektorn och lärare visar att det delvis finns rutiner för att säkerställa en likvärdig och rättvis betygsättning inom de ämnen och kurser där det finns nationella kursprov, det vill säga i engelska, matematik och svenska. Rektorn uppger att lärarna i de ämnen som har nationella prov varje år tillsammans med rektorn går igenom resultaten och gör jämförelser mellan resultat vid nationella kursprov och motsvarande kursbetyg.

Skolinspektionen konstaterar att nästan samtliga lärare saknar ämneskollegor på skolan att diskutera och samråda med i bedömnings och betygsättningsfrågor. En stor del av skolans lärare saknar också lärarutbildning. Rektorn och lärarna har tidigare år tillsammans med kollegor från andra av huvudmannens skolor deltagit i regelbundna fortbildningsdagar där bland annat betyg och bedömning funnits på agendan. Dessa har enligt lärarna upphört. Enligt rektorn och lärarna vid skolan sker spontana diskussioner över ämnesgränserna, men det finns, utöver arbetet med nationella prov, inga kontinuerliga organiserade aktiviteter för att säkerställa samsyn kring bedömningsfrågor. Yrkesläraren vid industriprogrammet beskriver också att han på ett eget initiativ har ett nära samarbete med lärarna vid en annan av huvudmannens skolor bland annat när det gäller betyg och bedömning. Av intervjuer framgår dock att det för de flesta övriga ämnen och program inte finns ett systematiskt samarbete på skolan eller med andra skolor för att kvalitetssäkra betygsättningen. Vidare finns det i skolans kvalitetsarbete ingen systematisk jämförelse och analys av betygsresultat mellan ämnen och enskilda kurser och med nationell statistik.

Utredningen visar sammanfattningsvis att lärarna inte får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

3 kap. 14 § skollagen Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.
- Rektorn ska se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete och att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Det är rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Att rektorn har ett särskilt ansvar för skolans resultat och för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen betonas även i läroplanen.

Rektorn vid Luleå Praktiska Gymnasium slutade vid skolan en dryg månad före Skolinspektionens tillsynsbesök. Skolan leds sedan dess av en tillförordnad rektor. Flera av de brister som identifierats på skolan ingår i rektors ansvarsområden. Exempelvis utgår inte undervisningen från och omfattar examensmålen och programmålen och dessutom samverkar inte lärarna för att nå utbildningens mål. Intervjuer med elever och lärare visar att det finns skillnad i hur långt verksamheten utvecklats mot målen för utbildningen beroende på lärare och ämne. Exempel på områden där skolan inte arbetat fram en gemensam hållning och metod är hur lärarna gör målen för utbildningen tydliga för eleverna och följer upp dessa samt hur eleverna ges inflytande över det egna lärandet. Rektorn framhåller att arbetsplatsträffarna används för gemensamma pedagogiska diskussioner men av lärarintervjuerna framgår att diskussionerna inte systematiseras och inte fungerar som ett forum för pedagogisk utveckling vid skolan.

Skolinspektionen konstaterar vid dokumentstudier och i intervjuer att det saknas utvärderingar och analyser av i vilken utsträckning den bristande måluppfyllelsen kan kopplas till de metoder som skolan använder i verksamheten. Vid exempelvis personalintervjuer och i dokument förklaras den låga måluppfyllelsen med elevers höga frånvaro och avsaknad av motivation. Av dokument och intervjuer med rektorn och lärarna framgår att skolan inte har utvärderat orsakerna till den höga frånvaron och den bristande motivationen samt ställt den i

relation till exempelvis skolans arbete med särskilt stöd, individanpassning eller med att ge eleverna helhet och sammanhang i utbildningen.

Skolan följer upp kunskapsresultat som exempelvis "genomsnittlig betygspoäng för samtliga avgångselever med slutbetyg" samt andel "avgångselever med samlat betygsdokument", samt andel "avgångselever med minst betyget Godkänt (G) i samtliga kurser". Skolan följer också upp resultat vid nationella kursprov. Det finns dock i skolans dokumenterade kvalitetsarbete ingen systematisk jämförande analys av kunskapsresultat mellan program, enskilda kurser, mellan elevgrupper eller för skolan som helhet. Inte heller följer skolan i sitt systematiska kvalitetsarbete upp och utvärderar arbetet med särskilt stöd för den relativt höga andel elever vid skolan som inte minst når målen i sin utbildning. Skolan bedriver således inte ett systematiskt kvalitetsarbete där man med utgångspunkt i exempelvis kunskapsresultaten systematiskt granskar verksamheten, utvärderar och jämför resultat samt prövar nya metoder i syfte att förbättra kunskapsresultaten.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att såväl det pedagogiska ledningsarbetet som det systematiska kvalitetsarbetet vid skolan inte motsvarar författningarnas krav när det gäller skolans utveckling mot de nationella målen. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.6 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med studie- och yrkesvägledning samt elevhälsan.

- Se till att eleverna ges tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Se till att det för eleverna finns elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och att tillgången organiseras så att elevhälsan ges förutsättningar att uppfylla funktionen att dels vara förebyggande och hälsofrämjande, dels stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering

Vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet

Elever i gymnasieskolan ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Eleverna vid Luleå Praktiska Gymnasium har inte tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses, vilket framkommer i intervjuer med elever och bekräftas av rektorn. Inte någon av eleverna som Skolinspektionen möter på skolan har haft kontakt med en studie- och yrkesvägledare eller annan personal med sådan kompetens. Detta trots att elever uppger behov av detta. Exempel på sådana behov som framkommer i intervjuer med elever är en elev som behövt vägledning inför byte av program. Andra exempel är att flera elever uppger att de behövt information om möjligheter till val av framtida högskoleutbildning med utgångspunkt i utbildningens omfattning och innehåll men inte kunnat få detta av skolan.

Tillgång till elevhälsa

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För de medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatserna ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator samt personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bl.a. elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Även om skollagen preciserar vilka kompetenser som ska ingå i elevhälsan har huvudmannen möjlighet att organisera sin elevhälsa utifrån lokala behov och förutsättningar. Huvudmannen kan exempelvis själv anställa personal eller ordna det på annat sätt. Vid Luleå Praktiska Gymnasium har en stor andel av eleverna bedömts vara i behov av särskilt stöd. Det är därför särskilt angeläget att elevhälsans kompetenser används och att huvudmannen organiserar tillgången till elevhälsan på ett sådant sätt att den ges reella förutsättningar att uppfylla funktionen att dels vara förebyggande och hälsofrämjande, dels stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Luleå Praktiska Gymnasium har en skolsköterska som finns på skolan en dag i veckan och en kurator som finns på skolan cirka två timmar en eftermiddag varje vecka. Skolsköterskan och kuratorn befinner sig på skolan samma dag och har därför sinsemellan möjlighet att samverka. Enligt rektorn ingår förutom rektorn själv fyra lärare, skolsköterskan samt kuratorn i skolans elevhälsoteam. Enligt kurator och skolsköterska förekommer inget gemensamt arbete inom elevhälsan med förebyggande, hälsofrämjande eller rådgivande frågor bland annat på grund av att rektorn vanligtvis inte sammankallar teamet den dag i veckan då detta skulle vara möjligt. Skolsköterskan och kuratorn får istället, var och en för sig, uppdrag av rektorn att bistå i arbetet kring enskilda elevers behov. Enligt rektorn finns psykolog att köpa in om det finns ett uttalat behov av psykologstöd. Psykologen deltar inte i det förebyggande arbetet på skolan. Av dokument och intervjuer framgår att skolan helt saknar specialpedagogisk kompetens i elevhälsoarbetet. Såväl lärare som elevhälsopersonal uppger att det, mot bakgrund av den stora andelen elever i behov av särskilt stöd, finns behov av elevhälsans samtliga kompetenser för att analysera och komma till rätta med den bristande måluppfyllelsen.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att eleverna vid Luleå Praktiska Gymnasium inte har tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Vidare framgår att det finns brister i tillgången till samtliga kompetenser inom elevhälsan. Utifrån den höga andelen elever i behov av särskilt stöd så uppfylls, enligt Skolinspektionens bedömning, elevhälsans funktion att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och att verka förebyggande och hälsofrämjande endast delvis vid skolan. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Se till att innehållet i utbildningskontrakten motsvarar författningarnas krav.
- Säkerställa att eleverna ges minst den garanterade undervisningstiden.

- Rektorn måste besluta om förläggningen av kurser till arbetsplatser och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.
- Se till att utbildningen bedrivs i ändamålsenliga lokaler.
- Se till att eleverna ges tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Utbildningskontrakt

Enligt skollagen och förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska ett utbildningskontrakt upprättas för varje elev och arbetsplats. I utbildningskontraktet ska det bland annat anges vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar.

Utbildningskontrakt upprättas enligt rektorn för alla elever i lärlingsutbildning. De kontrakt som Skolinspektionen tagit del av motsvarar dock inte fullt ut skollagens och förordningens krav eftersom det inte framgår av kontrakten vilka delar av utbildningen som ska förläggas till den aktuella arbetsplatsen och därmed inte heller omfattningen av dessa delar.

Garanterad undervisningstid

Utbildningen ska bedrivas så att eleverna får minst sin garanterade undervisningstid. I skollagen anges en minsta garanterad undervisningstid för elever på yrkesinriktade program och nationella yrkesprogram till 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter. Skolan ska kunna redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid. För att en verksamhet ska kunna betraktas som undervisning krävs att det är en planerad och målstyrd pedagogisk verksamhet som genomförs under lärares ledning.

Inför skolinspektionens besök meddelar rektorn att skolan har kontroll på att eleverna får sin garanterade undervisningstid "genom schemaläggningen (No-vaschem) och ett avräkningssystem för t.ex. inställda lektioner". I samband med besöket ber Skolinspektionen att få ta del av hur rektorn försäkrar sig om att en elev på det nationella hantverksprogrammet inriktning frisör får sin garanterade undervisningstid. Av rektorn får Skolinspektionen sex stycken generella schemablanketter som visar samtliga elevers undervisningstid, oavsett program, de dagar de har skolförlagd utbildning. Rektorn menar att dessa dokument visar att skolan, för elever på nationella program, lägger ut undervisningstid så att det med marginal garanterar varje elev mer än 2 430 undervisningstimmar. Rektorn kan inte för Skolinspektionen redovisa beräkningen som ligger till grund för detta. Rektorn kan heller inte visa Skolinspektionen hur skolans avräkningssystem för att följa upp hur undervisningstiden för varje elev påverkas av exempelvis inställda lektioner och inställd APL eller då byte sker mellan APL och skolförlagd undervisning.

Av de schemablanketter som rektorn redovisat kan Skolinspektionen konstatera att skolan generellt för en elev planerar cirka 2 700 undervisningstimmar per år för en elev som har hela sin utbildning skolförlagd. Från detta skall dras tid för studiedagar och helgdagar som bryter undervisningen i arbetsveckorna. På andra av koncernens gymnasieskolor har denna tid beräknats till 30 dagar eller cirka 150 timmar under en treårsperiod. Eftersom samtliga elever på skolan har APL i sin utbildning ska de återstående planerade 2 550 undervisningstimmar också minskas på grund av att en arbetsdag i APL motsvarar 4,6 undervisningstimmar medan det i schemat markeras 5,25 undervisningstimmar i karaktärsämnen. Det varierar i vilken utsträckning skolans elever har APL. Vid tillsynsbesöket träffar Skolinspektionen elever som i årskurs 1 har haft motsvarande en dag i veckan under en termin, i årskurs 2 har två dagars APL i veckan och i årskurs 3 räknar med att ha två till tre dagars arbetsplatsförlagd utbildning i veckan. För en sådan elev minskar den genomförda undervisningstiden med mer än 110 timmar jämfört med den schemalagda undervisningstiden och uppgår till mindre än 2 440 timmar. Att skolans planering ligger så nära skollagens krav på minst 2 430 timmars garanterad undervisningstid för en elev innebär att skolan måste vara ytterst noggrann och dels beräkna den planerade undervisningstiden för varje elev och dels bevaka och dokumentera alla avvikelser för en elev som innebär att undervisning inte genomförs som det planerats.

Av intervjuer med elever och personal framgår att det vid lärares sjukdom eller vid tillfälliga avbrott i den arbetsplatsförlagda utbildningen inte alltid genast kan ordnas vikarie eller alternativ skolförlagd utbildning. Detta innebär att elever vid sådana tillfällen under en kortare tid kan få göra uppgifter som inte är att betrakta som planerad och målstyrd undervisning. Rektorn kan heller inte visa hur skolan dokumenterar och kompenserar för alla fall av utebliven undervisning eller då alternativ undervisning ordnats vilket innebär att det inte går att säkerställa att varje elev tillförsäkras den garanterade undervisningstiden.

Rektors beslut om förläggning av kurser till arbetsplatser

Rektorn ska, enligt gymnasieförordningen, besluta om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåret ska göras.

Av intervju med rektorn och dokumentstudier framgår att rektorn vid Luleå Praktiska Gymnasium inte har, för alla utbildningar där arbetsplatsförlagt lärande ingår, fattat beslut om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och därmed inte heller om hur fördelningen över läsåren ska vara. Exempelvis saknas rektors beslut om förläggning av kurser till arbetsplatser för industritekniska programmet.

Tillgång till lokaler

För utbildningen ska de lokaler finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Av intervjuer med elever och lärare framgår att det i skolan finns undervisningslokaler där undervisningen i gymnasiegemensamma ämnen störs av buller och slammer från angränsande verkstadslokaler. Elever och lärare anger att de blir störda och att eleverna inte har studiero när undervisningen bedrivs i dessa lokaler.

Tillgång till skolbibliotek

Elever i gymnasieskolan ska enligt skollagen ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s 284) en gemensam ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Vid Luleå Praktiska gymnasium finns ett litet rum benämnt bibliotek. Det är enligt rektorn och personal under uppbyggnad men ännu knapphändigt utrustat med skönlitteratur och viss facklitteratur. Av intervjuer med elever och personal framgår dock att skolan i nuläget saknar ett skolbibliotek som bildar en gemensam resurs av medier och information och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med att stödja elevernas lärande.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att utbildningskontrakt inte upprättas i enlighet med författningarnas krav och att rektorn inte för alla utbildningar beslutar om hur förläggning och fördelning av kurser till arbetsplatser över läsåren ska göras. Skolan kan heller inte redovisa hur varje elev har fått sin garanterade undervisningstid vilket innebär att skolan inte kan visa att utbildningen bedrivs så att samtliga elever garanteras att minst få 2 430 timmars utbildning. Vidare uppfyller inte skolans lokaler kraven för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Dessutom har skolans elever inte tillgång till skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 35-36 §§, 16 kap. 11 a och 18 §§ skollagen samt 4 kap. 12 och 22 §§ gymnasieförordningen/2 kap. 5 a § förordningen (1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet jämfört med 5 kap. 4 d § 1985 års skollag samt 12 § förordningen (2007:1349) om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning, 5 kap. 15 § 1992 års gymnasieförordning

I ärendets slutliga handläggning har deltagit avdelningsjuristen Ingrid Brännare och undervisningsrådet Thomas Nilsson.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Mats Lindström
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).